

ЩОДО РОЗУМІННЯ СУТНОСТІ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОЦЕДУР

Василь Юрійович КІКІНЧУК,

*кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри поліцейської діяльності та
публічного адміністрування факультету № 3
Харківського національного університету
внутрішніх справ
<https://orcid.org/0000-0002-1284-2622>*

При глибокому та деталізованому розгляді інституту адміністративних процедур слід перш за все звернутися до походження його назви. Необхідно вказати, що перекладом слова «процедура» (procedo) з латинської мови буде «порядок». А слово «адміністративний» у будь-якому словосполученні, як відомо, одразу встановлює зв'язок з владною чи управлінською діяльністю. Отже, поєднавши смислове значення цих двох слів у єдине словосполучення, можна зазначити, що адміністративна процедура являє собою визначений чинним законодавством України порядок здійснення адміністративного провадження.

У контексті вищенаведених тверджень варто підкреслити, що наразі мають місце декілька тлумачень поняття «адміністративна процедура». Наприклад, існує погляд, згідно з яким адміністративна процедура повинна розглядатися виключно як форма правосуддя. Таку точку зору у науково-правничій спільноті ще прийнято називати «судовою». Поруч із цим, існує визначення адміністративної процедури як такої, що реалізується під час застосування адміністративних примусів.

Конкретизуючи та розкриваючи останнє твердження, потрібно наголосити, що вчені-правники розуміють таке визначення адміністративної процедури як врегульований чинними нормами порядок провадження у справах, що є дотичними до судових справ, пов'язаних з адміністративними стягненнями чи владним примусом. Виходячи із сутності даного визначення, бачимо, що адміністративні процедури за своїм функціональним призначенням є такими, що нерозривно пов'язані з управлінською діяльністю, а також із владними суб'єктами, що її здійснюють.

Частіше за все порядок реалізації того чи іншого провадження входить до прямих повноважень керівних суб'єктів або уповноважених ними осіб. Власне, цим і пояснюються зосередженість та концентрація правників, які досліджують сутність й особливості адміністративних процедур, на владних і керуючих суб'єктах. Більше, ніж самі владні суб'єкти, науковців цікавить їх діяльність у сфері провадження та належного виконання адміністративних процедур, а також їх безпосередня роль у дотриманні й охороні фундаментальних прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина.

Тим самим влада має змогу забезпечити підтримання режиму законності в Україні, що неодмінно призведе до збільшення ефективності

усієї державної системи країни. Спеціалістами у цій галузі особливо виокремлюється, що норми, на яких прописані адміністративні процедури, мають стати надійним фундаментом для позитивно-правової діяльності суб'єктів виконавчої влади.

Зокрема, за умови додержання представниками влади наведених вище вимог до змісту і форми адміністративних процедур (їх чіткості, недвозначності та спрямованості на ефективний захист прав, свобод та інтересів людини і громадянина) буде реалізована можливість запровадити таку систему управління і прийняття рішень, у якій будуть відсутніми свавілля, корупція або низька ефективність. У певній мірі такі дії також будуть сприяти встановленню більш якісної взаємодії як між державними органами, так і між владою та громадянами.

Серед найважливіших цілей, які мають бути реалізовані у справжній правовій та ліберально-демократичній державі, дослідники окремо виділяють вимогу, звернену до судової та виконавчої гілок державної влади. Вона полягає у тому, аби повністю позбавити судовий процес, адміністративні провадження та систему прийняття управлінських рішень від будь-якого суб'єктивізму.

Деталізуючи цю тезу, слід вказати, що саме належно створені, а також раціонально прописані у нормах вітчизняного законодавства та кодексах вітчизняного судочинства адміністративно-правові процедури і є тим надзвичайно потрібним важелем, який би зміг належним чином забезпечити рівновагу у державній системі країни. Тобто успішна реалізація державною владою цього кроку значною мірою збалансувала б сучасні адміністративно-правові суспільні відносини і в той же час захистила б їх від різного роду зловживань з боку державних посадовців.

Від якості та недвозначності адміністративних процедур прямо залежить те, наскільки ефективно суб'єктами здійснення державної влади будуть забезпечуватися основоположні права, свободи та законні інтереси людини і громадянина. Адже адміністративно-правові процедури роблять управлінську діяльність зрозумілою та ефективною, під час реалізації якої надійно охороняються вищенаведені фундаментальні блага, а держава гарантує для усіх суб'єктів цього процесу об'єктивну рівність та неупередженість.

Також варто звернути увагу на таку характерну особливість адміністративної процедури як її тісний та постійний зв'язок з публічною адміністрацією, а саме зі здійсненням органами виконавчої влади своїх управлінських та розпорядчих повноважень. Наприклад, такий зв'язок простежується у врегулюванні нормами адміністративних процедур конкретного порядку реалізації виконавчими установами та відомствами їх прямих функціональних обов'язків.

Пов'язані з публічним державним управлінням адміністративні процедури мають визнане значення серед інших елементів відправлення адміністративних проваджень та вирішення індивідуальних адміністративних справ. Адже жоден адміністративно-правовий акт чи вчинок не може бути реалізований без дотримання певного послідовного набору адміністративних процедур.

Взагалі слід сказати, що адміністративно-правові процедури за своїми суттю і змістом уособлюють увесь адміністративний процес. Адже процесуальною частиною будь-якої галузі права варто називати той перелік норм, правил, порядку та послідовностей, у повній відповідності до яких і буде відбуватися адміністративне провадження або вирішення певної індивідуально визначеної справи.

Адміністративні процедури посідають важливе місце у системі адміністративного права України, відіграючи у повсякденних процесах, що відбуваються у цій галузі права, значну роль. Вважається підтвердженням, що задля належної охорони прав, свобод і законних інтересів людини та громадянина адміністративні процедури мають бути прописані у вітчизняному законодавстві чітко та недвозначно. Підвищення ефективності реалізації сучасних адміністративних процедур стане запорукою успішного функціонування усієї державної системи України.